

FRIES VERZETS MUSEUM

Daar mogen
jullie niet
naar kijken!

Serie: Verhalen kind in oorlog

Tekst: Meike Jongejan

Onderzoek: Mariska de Boer en Hans Groeneweg

Redactie: Jan van Zijverden

Vormgeving: Richard Bos

© 2015, Fries Verzetsmuseum, Leeuwarden

Mede mogelijk gemaakt door het VSBfonds

BERNHARD VAN HAERSMA BUMA

Gezin van Haersma
Buma, rechts vooraan
staat Bernhard.

In mei 1940 woont de 8-jarige Bernhard van Haersma Buma samen met zijn zusjes en ouders in huize 'De Harste' in Ysbrechtum. Zijn vader is burgemeester van Wymbritseradiel. Bernhard en zijn oudste zusje gaan in Sneek naar school. Hier lopen ze samen naar toe. Eenentwintig minuten voor de les begint gaan ze van huis. Volgens hun vader moeten ze op deze manier twintig minuten lopen en kunnen ze één minuut spelen.

Leeuwarden en Huzum 12 eent, 12 Postgiro 9910. Telef.: Administratie 3241. Uitgave der
Lesse nummers 6 t. Postgiro 9910. Telef.: Administratie 3241. Uitgave der
Dette courant verschijnt dagelijks, behalve op Zon- en feestdagen.
"N. V. de Leeuwarder Courant" (v/h Erven Koumans Smeding) te Leeuwarden.

HOOFDBLAD

BERNHARD VERTELT

Dit nummer

NE...ND IN OORLOG
OOR...
Proclamatie
De gevreesde groote
bracht. Duitschland

Leeuwarder Courant, 10 mei 1940.

Op 10 mei 1940 ging ik net als anders, samen met mijn oudste zusje, naar school. De Julianaschool stond in de Bloemstraat in Sneek. Wij woonden in Ysbrechtum en liepen elke dag naar school. In de klas vertelde de meester dat het oorlog was. Duitsland was Nederland binnen gevallen. We mochten naar huis.

MET HET DUITSCHE RIJK

LOG

op is over ons ge-
heeft ons land den
genies achtling voor

DUITSCH TROEPEN OVER DE
NEDERLANDSCHE GRENS

Mededeeling van het Algemeen
Hoofdkwartier

DUITSCH BESCHULDIGINGEN

Namens het opperbevel van de Duitse
sveermacht werd hedenochtend door de Duit-
sche radio het volgende medegedeeld:
De Duitse regering heeft aanstootelijke
bewijzen in handen gekregen van de verstand-
houding die reeds maandenlang tuschen de
Nederlandsche en de Engelsche regering
bestaan.

Op dat moment wist ik niet wat de oorlog zou gaan betekenen. Ik kende oorlog alleen uit de spannende verhalen die op school werden verteld: over de Tachtigjarige Oorlog en Napoleon. Misschien zouden wij nu ook wel zulke spannende tijden gaan beleven! Thuisgekomen zag ik het sombere gezicht van mijn vader. Ik besepte dat er onzekere tijden gingen aanbreken.

Nederlandse helm, mei 1940.

Duitse helm, mei 1940.

Langs onze woning reden Nederlandse soldaten die zich terugtrokken richting de Afsluitdijk. Enige tijd later passeerden Duitse soldaten op paarden. Mijn vader deed de gordijnen dicht. "Daar mogen jullie niet naar kijken" zei hij. Mijn vader was openlijk koningsgezind en anti-nazi. Dit zou grote gevolgen krijgen tijdens de oorlog.

Mr. S.M. van Haersma

Buma

In februari 1941 moest mijn vader naar een bijeenkomst van de Duitse bezetter in Leeuwarden. Hij ging naar de vergadering toe met op zijn das een dasspeld met de afbeelding van Koningin Wilhelmina. Dit werd hem niet in dank afgenomen en hij werd gevangen gezet. Toen hij werd vrijgelaten, moest mijn vader een document tekenen waarin stond dat hij nooit meer een afbeelding zou dragen van de voormalige koningin. Mijn vader weigerde dit te tekenen. Hij zette pas zijn handtekening toen het woord 'voormalige' was weggehaald.

Uitgezaagd muntgeld met afbeelding Koningin Wilhelmina, een vorm van protest tegen de bezetter.

Jhr Mr P. M. van Baerdt
van Sminia

Monument ter herinnering aan de twee tijdens de bezetting omgekomen Friese burgemeesters. Het monument hangt in het Provincie Huis in Leeuwarden.

Een paar maanden later werd ons huis doorzocht door Duitse soldaten en NSB-ers. Mijn vader werd weer gevangen genomen. We namen afscheid van hem. We wisten niet dat we hem nooit meer terug zouden zien. Mijn vader ging naar de gevangenis van Scheveningen en kwam daarna in het concentratiekamp Amersfoort terecht.

burgemeester. Hij
nog al wat uitgel
ging, en nu hadd
reisd. Het verliep
mocht weer

Mijn moeder stuurde voedselpakketjes. Deze kwamen een paar weken later ongeopend terug. Mijn vader was naar een onbekende bestemming vertrokken. Later bleek dat hij naar het concentratiekamp Neuengamme, in de buurt van Hamburg, was gebracht. Daar overleed hij op 11 december 1942 aan de gevolgen van zijn gevangenschap. Hij was 38 jaar oud.

Entree Herinneringscentrum Kamp Neuengamme.

11 Dec. 1942.

Burgemeester Van Haersma Buma overleden
in Duitsland. Oud sojaar.

Een week later was het pas bekend. Dr. De Ruiter
moest daan merr. zeggen.

Maendag 21 Dec. 1942.

Dr. Dethmers mag 2 dagen naar huis.

Toen hij net thuis was stonden er echter
al weer 2 agenten en nog iemand in burger
voor zijn huis en moest hij mee naar de
burgemeester. Hij had zich in de trein 22 d.
nog al wat uitgelaten toen hij naar huis
ging, en nu hadden spionnen hem nage-
reisd. Het verliep echter wel goed af en
mocht weer naar huis. Maar 2 dagen is
niet lang, zodat hij vandaag 23 Dec 1942
weer vertrekken moet.

Dr. Heijnkels van Heerenveen is ook
vrij (helemaal, d.w.z. hij moest een briefje
tekenen waarop staat dat hij geïsoleerd
blijft) Toen hij thuis kwam was het een
bloemenhulle.

(Pottenbakker Dijkstra moest ook zo'n briefje
ondertekenen)

Van de fabriek van de Haas zijn er
weer drie gekend. Drie zijn er al weg
zodat er misschien een arbeider over
blijft.

Pagina uit de oorlogsschriften van To Hofstra uit Sneek waarin zij schrijft over
Van Haersma Buma.

In april 1945 wapperde veertien dagen de vlag op onze woning.
De oorlog was voorbij. Het gemis aan mijn vader zou altijd blijven.

ORANJEHUIS EN DE OORLOG

Koningin Wilhelmina.

Op 15 mei 1940 bezetten de Duitse troepen Nederland. Het kabinet en koningshuis zijn op tijd naar Engeland gevlucht. Van daar uit proberen ze de strijd tegen de bezetter te leiden. Veel mensen zijn in eerste instantie kwaad dat de regering gevlucht is. Tijdens de oorlog wordt Wilhelmina's strijd tegen de Duitse bezetter erg bewonderd. Veel mensen willen hun trouw aan het koningshuis laten zien. Zo worden er sieraden gemaakt van muntgeld,

krijgen kinderen koninklijke namen en verwijzen de namen van verzetskranten, zoals 'Oranjekrant' en 'Oranjebode', naar het koninklijk huis.

Het verhaal van Bernhard Buma is te vinden in de zaal Erfgoed van het Fries Verzetsmuseum.

FRIES VERZETS MUSEUM

Fries Verzetsmuseum, Wilhelminaplein 92, 8911 BS Leeuwarden

T: 058 255 55 00, E: info@friesverzetsmuseum.nl, www.friesverzetsmuseum.nl